

Milan Pahor

KRATEK ORIS MLADINSKIH RAZISKOVALNIH TABOROV
MED SLOVENCMI V ITALIJI

Mladinski raziskovalni tabori so z letošnjim (1984) dopolnili četrto leto svojega obstoja in razvoja. Govoriti tako o obstoju kot o razvoju je v našem primeru povsem umestno. Prireditelji (Slovenski raziskovalni inštitut, Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici, Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov »Tone Penko«, 1984 se pridruži še novonastalo Društvo mladih raziskovalcev) so se morali stalno spopadati s težavami in ovirami. Predvsem gre za dvojno težavo: težavo pri uveljavljanju vloge taborov v širšem družbenopolitičnem okolju Slovencev v Italiji in ožjem šolskem področju; težavo finančnega značaja. Navedena ovira ni bila nikoli povsem premagana. Na drugi strani pa je res, da omenjene težave same niso uspele zavreti razvojnega procesa, ki je v sicer kratkem obdobju taborov očiten in izrazit. Štiri leta so resnično kratko obdobje, vendar se dajo potegniti že nekateri zgovorni podatki in rezultati.

Mladinski raziskovalni tabori med Slovenci v Italiji so se začeli v letu 1981, do sedaj so bili izvedeni: Barkovlje 1981, Doberdob 1982, Benečija 1983 in Dolina 1984. Zamisel o taborih je nastajala že nekaj časa. Dozorevala in razvijala se je ob poletnem delu srednješolskih dijakov in univerzitetnih študentov v sklopu Slovenskega raziskovalnega inštituta in Odseka za zgodovino NŠK. Poleg tega smo se naslanjali na že utečeno pot mladinskih raziskovalnih taborov v Sloveniji, v matični domovini, kjer so bili med udeleženci dijaki slovenskih višjih srednjih šol iz Trsta in Gorice.

Osnova vsega je bila želja in potreba, da naši mladini ponudimo izkušnjo raziskovalnega dela, ki je pomembno dopolnilo šolskemu pouku oziroma njegovo nadaljevanje. Udeleženci neposredno na terenu spoznavajo obravnavano tematiko, z lastnim raziskovalnim delom se lahko dokopljejo do osnovnih rezultatov. To je v praksi preizkušanje že prej osvojenega teoretičnega znanja. V zaključni fazi pa sami mladi raziskovalci tolmačijo in zagovarjajo dosežene rezultate. V sklopu naših mladinskih raziskovalnih taborov smo rezultate vedno preverjali z domačini na zaključnem prikazu. Na ta način terensko delo ne omogoča le neposredno spoznavanje problemov (od ljudi in okolja), temveč nudi možnost povezovanja med samo klasično izobraževalno ustanovo, kot je šola, z družbeno celovito stvarnostjo nekega območja.

K vsemu temu je treba dodati ugotovitev, da so pač naši tabori prilagojeni razmeram in potrebam Slovencev v Italiji. Po splošnem priznanju se pravzaprav uvrščajo med najbolj značilne in uspele redne interdisciplinarne akcije na Slovenskem. (Pri besedi interdisciplinarnost bi morda kazalo v bodoče še razmišljati ali ne gre morda za multidisciplinarnost.) Potreba po interdisciplinarnosti je bila objektivne narave. Pomisliti moramo na realnost, v kateri delujemo. Vsako področje ima še kak drug stranski cilj in pomen. Nadalje velja upoštevati dejstvo, da smo priča vedno večjemu drobljenju znanosti. Težnja in potreba nas silita, da isti problem obravnavamo z več zornih kotov. Mladi raziskovalci so na ta način spoznavali metodologijo dela skupine, v katero so se prijavili; med samim potekom tabora pa še z vsebino in načinom dela ostalih skupin ob sprotih prikazih dela.

Začeli smo s štirimi interesnimi skupinami: etnološko, geografsko, naravoslovno in zgodovinsko. Takoj drugo leto smo dodali še sociološko, letos pa smo vpeljali še arheološko in tako dosegli točko šest. Pred nami pa je vprašanje uvedbe jezikoslovne skupine, saj se vsi zavedamo, kako nam je potrebna.

Od raziskovalnih taborov ni nihče pričakoval kratkoročnih rezultatov. Doseženi izsledki so v glavnem potrjevali že znane stvari, vendar so nekako le na novo dopolnjevali sliko območja, ki nam je bila poznana. Vedno pa je prihajalo na dan kaj novega, kaj nepoznanega; to pa potrjuje ugotovitev, da tudi take pobude služijo na

znanstveni ravni. Naši tabori so v bistvu podlaga za globalnejše spoznavanje zamejske stvarnosti. Lahko bi rekli, da gre za dokumentirano samoodkrivanje in samodokazovanje. Mladi raziskovalci so odkrivali svoje lastno okolje in okolje območij, kjer prebivajo Slovenci v Italiji. Nikoli ni bilo izrazitega poudarjanja narodnostne problematike, ki pa je itak dihala iz vsakega elementa iz vsakega raziskovalnega področja. Nikjer se namreč nismo izognili osrednjemu vprašanju: kakšna je bila vloga Slovencev pri vseh procesih in kakšne so bile posledice le-teh na narodnostno podobo obravnavanega območja.

Raziskovalni tabori so doslej obiskali vse tri pokrajine, kjer živijo Slovenci v Italiji. Povsod so bili glede na področje izpostavljeni določeni vidiki, sama vsebina in metodologija dela pa je ostala nespremenjena. V skupnem pogledu lahko rečem, da so vse skupine spoznale izbrano območje preko štirih raziskovalnih prijemov: proučevanje obstoječih pisanih virov in arhivskih podatkov, anketiranje, kartiranje in neposredna udeležba v pogovorih z ljudmi. Neposrednost stikov je bila vedno zaželeno, saj stalno poudarjamo, da nočemo biti tujek na področju, ki ga raziskujemo. V tem pogledu smo stalno uspevali, kar dokazujejo predstavitve ob zaključkih taborov.

Nekaj misli za konec. 1. Mladinski raziskovalni tabori med Slovenci so se trdno uveljavili v prostoru in okolju, lahko že govorimo o nekaki tradiciji. 2. Tabori so z vsakim letom pridobivali na kakovosti, to je pot, po kateri moramo iti in vztrajati. 3. Mladi so potrdili, da jim take pobude ležijo in se radi odzivajo. To ugotovitev potrjujejo številke: Barkovlje 1981 17 udeležencev, Doberdob 1982 24, Benečija 1983 30, Dolina 1984 36. 4. Delo med letom in rast taborov sta doprinesla k ustanovitvi Društva mladih raziskovalcev. 5. Sodelovanje mentorjev iz našega prostora in iz matične domovine (tu gre poudariti pomoč gibanja »Znanost mladini« iz Ljubljane), je obrodilo zanimive sadove. Na žalost pa je še vedno premajhen odziv srednješolskih profesorjev z naših šol. Pomisliti bo treba na večjo prisotnost univerzitetnih študentov. 6. Ugotovljeni rezultati postajajo vse bolj primerljivi, to se pravi da lahko že samo preko do sedaj zbranih podatkov določimo ali in v čem obstajajo razlike v razvoju Slovencev v Italiji. To je po svoje izjemen pojav, saj je razvojnih raziskav in pregledov zelo malo v našem prostoru. Prav zato je važno, da jih objavljamo v posebnih brošurah in jih tako posredujemo širšemu okolju. Poleg tega imamo interes, da podatke posredujemo večinskemu sonarodu, zato smo sklenili, da bodo naslednje brošure o naših taborih dvojezične.

Sommario

SEMINARIO GIOVANILE DI RICERCA SUL CAMPO

Milan Pahor

Sono già cinque anni di esperienze positive e di un nuovo approccio allo studio della realtà quotidiana, della storia e del patrimonio culturale da parte dei giovani. Il seminario di ricerca si svolge ogni anno in località diversa, dando eguale spazio a tutte e tre le provincie interessate: Trieste, Gorizia e Udine. Dapprima i gruppi di lavoro erano: etnologia, geografia, scienze naturali e storia. Poi sono stati aggiunti: archeologia e sociologia. Lo scopo principale consiste nell'avvicinare i giovani al lavoro di ricerca. I risultati vengono sempre presentati al pubblico locale che può così sincerarsi personalmente del lavoro svolto dai giovani ricercatori. I nostri seminari di ricerca sono in sintesi un'ottima occasione per una conoscenza reale del mondo in cui viviamo.